

Klauzulę wykonalności nadano
w dniu 29.01.2018 r. pkt II
na wniosek pełn. wierz. /K. 521/
r.pr. M. F..
Na zarządzenie Sędziego
z up. Kierownika Sekretariatu
Starszy Sekretarz Sądowy
Magdalena Stachera
Sygn. akt I ACa 661/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2017 roku
Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Górski
Sędziowie:	SSA Tomasz Żelazowski SSA Agnieszka Bednarek - Moraś (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Emilia Startek

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 roku na rozprawie w Szczecinie
sprawy z powództwa Narodowego Funduszu Zdrowia w W.
przeciwko J. M. i R. C.
o zapłatę
na skutek apelacji pozwanego R. C.
od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 9 czerwca 2017 roku, sygn. akt I C 1082/14
I. **oddala apelację,**

II. zasądza od pozwanego R. C. na rzecz powoda Narodowego Funduszu Zdrowia w W. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz adwokata M. K. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych, powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu R. C. w postępowaniu apelacyjnym.

Agnieszka Bednarek - Moraś Krzysztof Górski Tomasz Żelazowski

Sygn. akt I ACa 661/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2017r. Sąd Okręgowy w Szczecinie:

I. zasądził od pozwanych R. C. i J. M. solidarnie na rzecz powoda Narodowego Funduszu Zdrowia w W. kwotę 173.050,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 września 2014r., z tym zastrzeżeniem, że pozwani odpowiadają solidarnie za zapłatę tej kwoty z J. P., I. G. i G. L., na których wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 lutego 2014r., sygn. akt II AKa 212/13, został nałożony obowiązek częściowego naprawienia szkody poprzez zapłatę przez każdego z nich kwot po 42.530,48 zł;

II. umorzył postępowanie w części o zapłatę kwoty 22.830 zł i odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty;

III. oddalił powództwo w pozostałej części;

IV. zasądził od pozwanych R. C. i J. M. solidarnie na rzecz powoda kwotę 18.770,59 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. przyznał adwokatowi M. K. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 8.856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie karnej IIIK 40/12 prowadzonej przeciwko J. M., J. P., I. G., G. L., I. P. i R. C. wydał wyrok, w którym:

- w punkcie I uznał J. M. i R. C. za winnych tego, że w okresie od stycznia 2004 r. do końca lutego 2005 r., w S., działając wspólnie i w porozumieniu ze sobą oraz z I. G., G. L., I. P. i J. P., w krótkich odstępach czasu i realizując z góry powzięty zamiar, doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Narodowy Fundusz Zdrowia, Oddział Wojewódzki w S., na łączną kwotę 255.182,91 zł, w ten sposób, że R. C. przedstawiał w aptece (...) do realizacji 597 sztuk recept na leki refundowane, wypełnionych przez siebie i inne osoby, na pacjentów faktycznie nieistniejących, rzekomo inwalidów wojennych, oraz przy wykorzystaniu danych innych osób, co uprawniało do otrzymywania bezpłatnych leków, recept o symbolu IB, opieczętowanych pieczętkami imiennymi J. M. za zgodą lekarza lub przez samego lekarza, składając na części z nich podpisy za J. M., a I. G., G. L., I. P. i J. P., jako pracownicy apteki dokonywali realizacji tych recept, pomimo braku u R. C., dokumentów uprawniających do bezpłatnej realizacji recept, z czego część leków była przeznaczona dla pracowników apteki, a pozostałe leki były przeznaczone dla J. M. i R. C., czym działali na szkodę (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w S., tj. czynu z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, i za to przestępstwo wymierzył J. M. karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, a R. C. wymierzył karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 złotych każda;

- w punkcie II uznał I. G., G. L., I. P. i J. P. za winnych tego, że w okresie od stycznia 2004 r. do końca lutego 2005 r., w S., działając wspólnie i w porozumieniu ze sobą oraz z J. M. i R. C., w krótkich odstępach czasu i realizując z góry powzięty zamiar, doprowadzili do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Narodowy Fundusz Zdrowia, Oddział Wojewódzki w S., na łączną kwotę 255 182,91 zł, w ten sposób, że zrealizowali 597 sztuk recept na leki refundowane, wypisanych na pacjentów faktycznie nieistniejących, rzekomo inwalidów wojennych uprawnionych do otrzymania bezpłatnych leków oraz przy wykorzystaniu danych innych osób, co uprawniało do otrzymywania bezpłatnych leków, recept o symbolu IB, opieczetowanych pieczętkami imiennymi J. M. za zgodą lekarza lub przez samego lekarza, składając na części z nich podpisy za J. M., przedkładanych przez R. C., pomimo braku u R. C., dokumentów uprawniających do bezpłatnej realizacji recept, z czego część leków była przeznaczona dla pracowników apteki, a pozostałe leki były przeznaczone dla J. M. i R. C., czym działali na szkodę (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w S., tj. czynu z art 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i za to przestępstwo na podstawie art. 286 § 1 kk wymierzył im kary po 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 kk kary grzywny po 50 stawek dziennych po 10 złotych każda, przy czym wykonanie wymierzonych I. G., G. L., I. P. i J. P. kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby;

- w punkcie IV orzekł wobec J. M. zakaz wykonywania zawodu lekarza na okres 4 lat;

- w punkcie V na podstawie art. 72 § 2 kk zobowiązał I. G., G. L., I. P. i J. P., a na podstawie art. 46 § 1 kk zobowiązał J. M. i R. C., aby solidarnie zapłacili na rzecz (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia kwoty 255.182, 91 zł tytułem naprawienia szkody.

Na skutek apelacji oskarżonych Sąd Apelacyjny w Szczecinie zmienił ww. wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie o wymierzeniu kar grzywnien oskarżonym J. P., I. G., G. L. i I. P.,

- uchylił pkt. V wyroku,

- na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał J. P., I. G., G. L. i I. P. do częściowego naprawienia szkody poprzez zapłatę, przez każdego z wymienionych oskarżonych, na rzecz (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w S., kwot po 42 530,48 zł.

- w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Odnośnie obowiązku naprawienia szkody Sąd wskazał w uzasadnieniu wyroku, że nie mógł orzec wobec J. M. i R. C. o obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k., gdyż wniosek o wydanie w tym przedmiocie orzeczenia wpłynął dopiero przy trzecim rozpoznaniu sprawy, a wcześniej brak było apelacji prokuratora w tym kierunku. W dwóch apelacjach na niekorzyść oskarżonych od wyroków sądów rejonowych, prokurator skarżył niezastosowanie art. 72 § 2 k.k., co ze względu na rodzaj kar orzeczonych wobec J. M. i R. C., nie mogło dotyczyć tych osób. Rozstrzygnięcie wobec J. M. i R. C. w pkt V wyroku naruszało zakaz reformationis in peius i w tym zakresie musiało być uchylone. Orzeczenie co do obowiązku naprawienia szkody przez pozostałych oskarżonych również należało zmienić, gdyż naruszało zasadę wyrażoną w art. 443 k.p.k. W pierwszym wyroku z dnia 16 czerwca 2008r. Sąd Rejonowy nie orzekał o naprawieniu szkody przez oskarżonych, którym wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił. Zaskarżył to między innymi prokurator, podnosząc zarzut obrazy art. 72 § 2 k.k. i wnosząc o zobowiązanie każdego z oskarżonych do częściowego naprawienia szkody poprzez zapłatę po 42.530,60 zł. Wyrok Sądu Rejonowego uchylono w całości. W drugim wyroku z dnia 26 sierpnia 2010r. Sąd Rejonowy także nie orzekł takiego obowiązku, choć karę pozbawienia wolności orzeczoną wobec oskarżonych warunkowo zawiesił. Skarżący wyrok prokurator wskazywał między innymi na obrazę art. 72 § 2 k.k. i żądał solidarnego naprawienia szkody poprzez zapłatę 255.183,63 zł. Taki wniosek był już jednak sprzeczny z art. 443 k.p.k. Skarżący nie mógł domagać się więcej niż w pierwszej swojej apelacji. Mógł jedynie żądać częściowego naprawienia szkody poprzez zapłacenie przez każdego z oskarżonych po 42.530,60 zł. Dlatego Sąd I instancji nie mógł orzec o solidarnej odpowiedzialności wszystkich oskarżonych. Naprawiając ten błąd Sąd Apelacyjny zobowiązał J. P., I. G., G. L. i I. P. do częściowego naprawienia szkody poprzez zapłatę, przez każdego z wymienionych

oskarżonych, na rzecz (...) Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w S., kwot po 42 530,48 zł., co stanowi po 1/6 części kwoty 255.182,91 zł.

Wysokość poniesionej przez powoda szkody w związku z realizacją 597 sztuk recept z symbolem IB na leki refundowane na rzecz pacjentów nieuprawnionych, wynosi 244.641,85 zł.

I. P. w dniu 15 kwietnia 2014r. wpłaciła na rzecz powoda Narodowego Funduszu Zdrowia w W. całą zasądzoną od niej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 lutego 2014r. kwotę 42.530,48 zł.

G. L. i I. G. zawarły z powodem ugody, na mocy której spłacają zasądzone od nich kwoty, w ratach miesięcznych. Łączna kwota dokonanych przez nie do tej pory wpłat wyniosła 28.991,02 zł.

J. P. dobrowolnie nie zapłacił powodowi żadnej kwoty. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko niemu powód złożył u komornika sądowego. W toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano kwotę 69,94 zł.

Łączna suma wszystkich wpłat dokonanych na rzecz powoda tytułem naprawienia szkody wyniosła 71.591,44 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał powództwo oparte na przepisie art. 415 k.c., w myśl którego kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia, za częściowo zasadne.

W pierwszej kolejności wskazano, iż pozwany R. C. nie kwestionował swojej odpowiedzialności co do zasady za szkodę wyrządzoną powodowi wskutek realizacji recept i wypłaty nienależnej refundacji i jego zastrzeżenia dotyczyły wyłącznie wysokości szkody. Natomiast pozwany J. M. kwestionował swoją odpowiedzialność za szkodę w ogóle, zaprzeczając, by to wskutek jego zachowania szkoda została wyrządzona.

W tym kontekście Sąd I instancji stwierdził, że wobec prawomocnego wyroku karnego skazującego pozwanych za przestępstwo z art. 286 Kodeksu karnego, okoliczności podniesione przez pozwanego J. M. nie mogły stanowić podstawy ustalenia, że nie odpowiada on za realizację recept z symbolem IB i wypłatę nienależnej kwoty refundacji. Zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Jednakże osoba, która nie była oskarżona, może powoływać się w postępowaniu cywilnym na wszelkie okoliczności wyłączające lub ograniczające jej odpowiedzialność cywilną. Sąd meriti wywodził, że związanie ustaleniami wyroku karnego skazującego oznacza, że w postępowaniu cywilnym Sąd nie może ustalić, że do popełnienia przestępstwa nie doszło. Zaznaczył również, że związanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku: osoby sprawcy przestępstwa, opisu czynu zawierającego wszystkie istotne elementy charakterystyczne dla danego przestępstwa, sposobu i okoliczności popełnienia przestępstwa. Ta część ustaleń, która wykracza poza znamiona podmiotowe i przedmiotowe przestępstwa, nie jest dla sądu wiążąca (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., IV CSK 142/11, Legalis Nr 464209, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r., sygn. II CSK 330/11, Legalis Nr 473589).

Pozwani zostali skazani za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 k.k.

Przepis art. 286 § 1 k.k. stanowi, że kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Przepis art. 270 § 1 k.k. stanowi natomiast, że kto, w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Do znamion przedmiotowych przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. należy zachowanie sprawcy polegające na doprowadzeniu innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wprowadzenie w błąd lub wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Rozporządzeniem mieniem jest każda czynność,

która jest niekorzystna z punktu widzenia interesów osoby pokrzywdzonej. Powstanie szkody nie jest koniecznym warunkiem do przyjęcia, że doszło do niekorzystnego rozporządzenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2000r., VKKN 267/00, OSP 2001/3/51). Uwzględniając powyższe Sąd okręgowy stwierdził, że w niniejszej sprawie związany był ustaleniami wyroku karnego w zakresie obejmującym opis przestępczego działania, natomiast nie był związany ustaleniem co do wysokości szkody powstałej w wyniku realizacji 597 sztuk recept na leki refundowane, o symbolu IB, wypełnionych na pacjentów faktycznie nie istniejących, rzekomo inwalidów wojennych. Z opisu czynu przypisanego pozwanym i pozostałym osobom skazanym prawomocnym wyrokiem karnym wynika, że ich zachowania były wprawdzie różne i miały miejsce w różnym czasie, to jednak składały się na jeden przestępczy proceder. Do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci wypłaty nienależnej refundacji na podstawie 597 recept nie doszłoby bez współdziałania między pozwanymi i pozostałymi skazanymi osobami. W ocenie Sądu nie można w tej sytuacji zgodzić się z pozwanym R. C., że brak jest podstaw do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności wszystkich skazanych za szkodę powstałą w wyniku realizacji recept. Przepis art. 441 § 1 k.c. stanowi, że jeżeli kilka osób ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialność jest solidarna. Przewidziana tym przepisem odpowiedzialność solidarna powstaje wtedy, gdy zostają spełnione następujące przesłanki: jeden czyn niedozwolony lub kilka czynów niedozwolonych kilku osób, jedna szkoda, związek przyczynowy między szkodą a czynem lub kilkoma czynami niedozwolonymi.

Sąd i instancji argumentował, że szkoda jest jedna, jeżeli rezultat działania lub zaniechania kilku osób jest niepodzielny lub jeżeli związek przyczynowy, który do niej doprowadził wskazuje, że trzeba było współdziałania kilku czynów, by skutek w postaci szkody powstał. W niniejszej sprawie, jak wynika z wyroku karnego skazującego, mamy do czynienia z wielością konkurencyjnych przyczyn, a więc z takim przypadkiem, kiedy to żadna z przyczyn działając samodzielnie, nie byłaby zdolna wywołać całej finalnej szkody. Co więcej, za te przyczyny odpowiadają różne osoby, których udział w popełnieniu czynu zabronionego ustawą przybiera postać współsprawstwa. Współsprawstwo polega na tym, że kilka osób, działając w porozumieniu, współdziała w kierunku wywołania określonego skutku. W przypadku współsprawstwa nie ma potrzeby badania powiązań kauzalnych pomiędzy zachowaniem poszczególnych sprawców a szkodą. Bez znaczenia pozostaje również ewentualne różnicowanie stopnia i wagi nieprawidłowości w działaniach osób współdziałających w popełnieniu przestępstwa (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1970 r., sygn. II CR 542/70, Legalis Nr 14992). Współsprawcy popełniają razem jeden czyn niedozwolony, w związku z czym każdemu z nich należy przypisać to co uczynili inni, a w konsekwencji także skutki łącznego działania. W niniejszej sprawie popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. polegało na współdziałaniu kilku osób, w tym pozwanych, co przesądza o przyjęciu ich solidarnej odpowiedzialności za szkodę na podstawie art. 441 § 1 k.c. Ustalenia wyroku karnego skazującego, co do współsprawstwa osób skazanych za przestępstwo, były dla Sądu orzekającego w niniejszej sprawie wiążące.

Sąd nie był natomiast związany, co wyjaśniono wyżej, wysokością szkody i dlatego wobec jej zakwestionowania przez pozwanego R. C., dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości M. M., na okoliczność łącznej kwoty refundacji wypłaconej na podstawie realizacji 597 sztuk recept. Sąd przyjął tę opinię za podstawę ustalenia wysokości doznanej przez powoda szkody, albowiem obliczenia biegłej uznał za przejrzyste i nie budzące zastrzeżeń. Żadna ze stron prawidłowości obliczeń biegłej również nie zakwestionowała. Uwagi do opinii zgłoszone przez pozwanego R. C. biegła wyjaśniła w pisemnej uzupełniającej opinii z dnia 10 marca 2017r. i dalszych uwag po tych wyjaśnieniach już nie było. Sąd zauważył, iż biegła dodając dwie kwoty 7.145,40 zł i 3.065,74 zł podała wynik nieprawidłowy (zamiast 10.211,14 zł podała 11.211,14 zł), to jednak ocenił, że omyłka rachunkowa była na tyle oczywista, że w świetle treści całej opinii nie wymagała dalszych wyjaśnień. Zestawienie zrealizowanych recept stanowiących dowód rzeczowy w sprawie, na podstawie których została wypłacona kwota nienależnej refundacji, ujęta przez powoda w wyliczeniu wysokości szkody, określa załącznik nr 15 do opinii. Z zestawienia tego wynika, że suma nienależnej refundacji wyniosła 244.641,85 zł. W ocenie Sądu Okręgowego nie budziło wątpliwości to, że refundacja przez powoda recept wystawionych na rzecz pacjentów nieistniejących, bądź nie uprawnionych stanowi jego szkodę pozostającą w adekwatnym związku przyczynowym z działaniem pozwanych. Prawo do bezpłatnego leczenia i otrzymywania środków medycznych jest nieodłącznie związane z pacjentem. Warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz zasady i tryb finansowania tych świadczeń

określają przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz.U.2016.1793 t.j.), która weszła w życie 1 października 2004r. i zastąpiła poprzednio obowiązującą ustawę o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia. Uprawnienia inwalidów wojskowych i wojennych do bezpłatnego zaopatrzenia w leki określają przepisy art. 45 i 46 ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, a w poprzedzającej ją ustawie o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, uprawnienia te określone były w art. 65 i 66.

Mając na względzie podniesione wyżej okoliczności, a w szczególności opinię biegłej sądowej Sąd meriti ustalił, że należna powodowi kwota odszkodowania wynosi 244.641,85 zł, jednakże kwotę tę pomniejszył o wszystkie dokonane przez dłużników solidarnych wpłaty, tj. o kwotę 71.591,44 zł. Po odliczeniu wpłat, należna powodowi kwota wyniosła 173.050,41 zł i taką kwotę Sąd I instancji zasądził solidarnie od pozwanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 września 2014r., zastrzegając jednocześnie w wyroku, że za jej zapłatę odpowiadają oni solidarnie z pozostałymi dłużnikami, wymienionymi w prawomocnym wyroku karnym skazującym. W związku ze skutecznym cofnięciem pozwu w części o zapłatę kwoty 22.830 zł (30 zł w związku z korektą żądania, a 22.800 zł w związku z wpłatami po wniesieniu pozwu), Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w części o zapłatę tej kwoty wraz z należnymi od niej odsetkami, a powództwo w pozostałej części oddalił jako nieuzasadnione.

Podstawę prawną zasądzenia odsetek stanowił art. 481 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z przepisu art. 455 k.c. wynika, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Termin zapłaty odszkodowania z tytułu naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym nie jest określony i nie wynika z właściwości zobowiązania, dlatego Sąd wobec braku wcześniejszych niż pozew wezwań do zapłaty przyjął, że pozwani pozostają w opóźnieniu dopiero od dnia następnego po doręczeniu im odpisów pozwu. W ocenie Sądu nie można przyjąć jako daty początkowej naliczania odsetek daty wskazanej w pozwie, gdyż fakt zakończenia realizacji recept w lutym 2005r., nie oznacza, że już wtedy znana była pozwanym wysokość wyrządzonej powodowi szkody.

Podstawę orzeczenia o kosztach procesu stanowił art. 100 k.p.c. Zgodnie z jego treścią w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Mając na względzie, że powód przegrał sprawę w niewielkim zakresie (6%), Sąd Okręgowy nałożył na pozwanych solidarny obowiązek zwrotu na rzecz powoda 94% poniesionych przez niego kosztów, tj. kwoty 18.770,59 zł. Na koszty powoda złożyły się: opłata sądowa w wysokości 10.322 zł, wykorzystana zaliczka na biegłego w wysokości 2.429,72 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł i wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 7.200 zł, określone na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 490).

W związku z tym, że pozwany R. C. reprezentowany był przez adwokata z urzędu, Sąd I instancji przyznał temu adwokatowi od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Szczecinie koszty nieopłaconej pomocy prawnej, w wysokości 8.856 zł. Wysokość kosztów została określona na podstawie § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (DZ.U. z 2013r., poz. 461 t.j.). Kwota 8.856 zł obejmuje wynagrodzenie w wysokości 7.200 zł powiększone o stawkę podatku VAT.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany R. C., zaskarżając go w części tj. w pkt I. i IV.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku przez:

a) przyjęcie przez Sąd I Instancji solidarnej odpowiedzialności pozwanego wraz z pozostałymi osobami skazanymi prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 lipca 2013 roku (III K 40/12), zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 06 lutego 2014 (II AKa 212/13), w sytuacji gdy brak jest spełnionych w niniejszej sprawie wymaganych treścią art. 441 k.c., m.in. zaistnienia jednej niepodzielnej szkody, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie i uznania, że powód wykazał wysokość szkody wyrządzonej przez pozwanego R. C.,

b) ustalenie, że kwota zasądzona od pozwanego na rzecz powoda stała się wymagalna z dniem następnym po doręczeniu pozwu, w sytuacji gdy ostatecznie kwota poniesionej przez powoda szkody została ustalona najwcześniej dopiero z dniem wydania opinii sporządzonych przez biegłą sądową, w związku z czym ewentualne odsetki ustawowe winny być zasądzone z dnia wyrokowania;

2. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.:

a) 232 k.p.c., w zw. z 233 § 1 k.p.c., w zw. z 316 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przy orzekaniu, zmiany stanu faktycznego w postaci dalszych spłat dokonywanych przez I. G., G. L. I. P., J. P. na dzień wyrokowania, jak również błędnego uznania że powód wykazał poniesioną szkodę na skutek działania pozwanego, co w konsekwencji czego doprowadziło do zasądzenia na rzecz powoda kwoty przekraczającej szkodę wyrządzoną przez pozwanego;

3. naruszenie prawa materialnego, mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj.:

a) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art 455 k.c. poprzez zasądzenie odsetek od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, w sytuacji gdy kwota poniesionej szkody została ustalona dopiero w toku postępowania sądowego, na skutek przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego, w związku z czym odsetki ustawowe winny zostać zasądzone z dnia wyrokowania.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w I i IV poprzez oddalenie powództwa w pozostałej części i zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm.

W przypadku oddalenia apelacji pozwanego jego pełnomocnik wnosił o zasądzenie na rzecz pełnomocnika z urzędu, kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm, jednocześnie oświadczając że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego R. C. na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Podkreślenia na wstępie wymaga, że rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy sprowadzało się do oceny zarzutów zgłoszonych w złożonym przez pozwanego środku odwoławczym. Obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), oznacza związanie sądu odwoławczego zarzutami prawa procesowego (tak Sąd Najwyższy m.in. w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07), za wyjątkiem tego rodzaju naruszeń, które skutkują nieważnością postępowania. Nie dostrzegając ich wystąpienia w niniejszej sprawie, a nadto akceptując argumentację materialnoprawną Sądu pierwszej instancji, w tych wszystkich jej aspektach, które nie zostały objęte zarzutami apelacyjnymi, jak również poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne (w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody), zadość wymogowi konstrukcyjnemu niniejszego uzasadnienia czyni odwołanie się do tej argumentacji, bez potrzeby jej powielania. Jak słusznie bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2015 r., I UK 431/14, niepubl., zakres odpowiedniego zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art.

391 § 1 k.p.c.) zależy od treści wydanego orzeczenia oraz, w dużym stopniu, od przebiegu postępowania apelacyjnego (np. tego, czy przed sądem apelacyjnym były przeprowadzane dowody), a także od działań procesowych podjętych przez sąd odwoławczy, dyktowanych rodzajem zarzutów apelacyjnych oraz limitowanych granicami wniosków apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2005 r., IV CK 202/05, LEX nr 173639). W przypadku, gdy sąd odwoławczy, oddalając apelację, orzeka, jak w niniejszej sprawie, na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, nie musi powtarzać dokonanych już wcześniej ustaleń i ich motywów. Wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne. Także jeżeli sąd drugiej instancji podziela ocenę prawną, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, i uznaje ją za wyczerpującą, wystarczy stwierdzenie, że podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji (por. wyroki Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 Nr 3, poz. 60).

Odnosząc się natomiast do zarzutów apelacji w pierwszej kolejności wskazać należy, iż wbrew twierdzeniom apelującego Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, a szczegółowa i komplementarna ocena dowodów przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w żaden sposób nie narusza zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zauważa, że dla skuteczności podniesienia zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymagane jest wykazanie przez skarżącego, że weryfikacja materiału procesowego uzewnętrzniona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, narusza kryteria oceny dowodów przewidziane w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Jak trafnie przyjmuje się przy tym w orzecznictwie sądowym, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów przewidzianych w tym przepisie i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyrokach z 27 września 2002 r., II CKN 817/00 i 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05). Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00; z 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, z 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99). Obowiązkwowi takiemu apelujący w przedmiotowej sprawie nie sprostał.

Co więcej, skarżący zarzucając Sądowi Okręgowemu błąd w ustaleniach faktycznych (pkt 1a i 1b apelacji), w istocie nie kwestionuje przyjętych pod rozwagę przez ten Sąd faktów, ale ich ocenę prawną i zastosowane przepisy prawa materialnego, a mianowicie, czy w oparciu o taki stan faktyczny winna być przyjęta solidarna odpowiedzialność sprawców oraz w jakiej dacie stało się wymagalne zgłoszone przez powoda roszczenie w tytułu naprawienia szkody wyrządzonej bezprawnym działaniem sprawców. Natomiast w pkt 2a apelacji, w którym dodatkowo podniesiono zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. i art. 316 k.p.c., skarżący stwierdził, że Sąd meriti nie wziął pod uwagę wszystkich wpłat dokonywanych przez I. G., G. L., I. P. i J. P. na dzień wyrokowania, nie przedstawiając jednak żadnych twierdzeń i dowodów na okoliczność, wpłat rzekomo pominiętych przez Sąd I instancji, w tym ich ilości, wielkości oraz dat kiedy miały mieć one zdaniem pozwanego miejsce. W tym kontekście Sąd Apelacyjny zauważa, iż Sąd meriti uwzględnił wszystkie ujawnione w toku procesu wpłaty dokonane przez wymienione przez pozwanego osoby, pomniejszając stosowaną wyrokiem kwotę odszkodowania. Ciężar dowodu, iż nastąpiła dalsza częściowa splata zobowiązania, zgodnie z przepisem art. 6 k.c. spoczywał na pozwanym, gdyż to on z tego faktu chciał wywodzić skutki prawne. Taki dowód nie został jednak przedstawiony ani przed Sądem I instancji, ani w postępowaniu apelacyjnym, stąd też zarzuty apelacji w tym zakresie należało uznać za całkowicie niezasadne.

W tym miejscu Sąd Odwoławczy jednocześnie stwierdza, że Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego, a mianowicie art. 441 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 455 k.c. i podziela w całości przedstawioną w uzasadnieniu Sądu I instancji argumentację prawną.

Dla pełnej krytyki stanowiska skarżącego dodać należy, iż związanie sądu cywilnego skazującym wyrokiem karnym wydanym przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 16 lipca 2013 roku w sprawie III K 40/12, w myśl przepisu art. 11 k.p.c., obejmuje również opis działania sprawców tj. ustalenie, iż sprawcy działali wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu realizując z góry powzięty zamiar niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez powoda, tj. w warunkach czynu ciągłego w rozumieniu art. 12 k.k. Powyższa okoliczność wynika wprost z sentencji wyroku skazującego, opisu przypisanego sprawcom czynu oraz kwalifikacji prawnej zawierającej przepis art. 12 k.k., zatem również w tym zakresie wyłączona jest możliwość czynienia odmiennych ustaleń w ramach postępowania cywilnego, niezależnie od tego czy szkoda powoda jest podzielna, czy też nie. Na koniec można tylko dodać, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy, z których jednoznacznie i bezspornie wynika, iż pozwany R. C. osobiście brał udział przy realizacji każdej z 597 recept, zarzut pozwanego jest całkowicie niezrozumiały, nawet bowiem przy przyjęciu jego argumentacji za słuszną odpowiadałby on w oparciu o przepis art. 441 k.c. jako współsprawca za realizację każdej z nich, czyli w zakresie ustalonym przez Sąd Okręgowy.

Na akceptację Sądu II instancji nie zasługiwała również argumentacja skarżącego co do tego, iż odsetki za opóźnienie w płatności zasądzonego od niego świadczenia winny być liczone od dnia wyrokowania, gdyż dopiero w dacie wydania opinii przez biegłego w przedmiotowej sprawie ustalona została ostatecznie szkoda powoda. Odnosząc się do tego twierdzenia należy odnotować, że szkoda powoda miała charakter majątkowy i już w wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 16 lipca 2013 roku w sprawie III K 40/13 wysokość niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem ustalona została na kwotę 255.182,91 zł. Powyższe oznacza, że z obowiązkiem zwrotu takiej kwoty pozwany winien się liczyć, tym bardziej że pozwany jako oskarżony miał wgląd do akt sprawy karnej i zgromadzonego w niej materiału dowodowego, a zatem mógł dokonać weryfikacji ustalonej w tym postępowaniu wysokości szkody, a mimo to nie podważył tej okoliczności. Skoro zatem stronie pozwanej od dnia doręczenia odpisu pozwu znane było żądanie powódki mieszczące się w kwocie ustalonej przez sąd karny, uznać należało, iż nie spełniając świadczenia pieniężnego niezwłocznie popadła w opóźnienie w płatności i winna z tego tytułu zapłacić powodowi stosowne odsetki w wysokości ustawowej.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny apelację jako niezasadną oddalił na podstawie przepisu art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono, stosując normę art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Na zasądzone od pozwanego - jako przegrywającego postępowanie odwoławcze w całości - koszty procesu składa się wyłącznie koszt wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej, którego wysokość ustalono na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 roku, poz. 1804 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji. Sąd Odwoławczy oceniając okoliczności niniejszej sprawy stwierdził bowiem, iż nie zachodzi w niej szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadniałby zastosowanie w niej przepisu art. 102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny przyznał też adwokatowi M. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie wynagrodzenie w kwocie 2.700 zł, powiększone o należny podatek od towarów i usług, za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w oparciu o § 4 ust.1 i 3, § 8 pkt 6 oraz § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (apelacja w tej sprawie wniesiona została bowiem w dniu 28 lipca 2017 roku tj. po wejściu w życie ww. przepisów wykonawczych).

SSA Agnieszka Bednarek-Moraś SSA Krzysztof Górski SSA Tomasz Żelazowski